

НАРЕДБА № 43 от 11.09.2001 г. за железопътен превоз на пътници, багажи и колетни пратки

Издадена от министъра на транспорта и съобщенията, обн., ДВ, бр. 86 от 5.10.2001 г., в сила от 1.01.2002 г., доп., бр. 62 от 1.08.2006 г., изм. и доп., бр. 20 от 12.03.2010 г., бр. 40 от 2.06.2015 г., бр. 81 от 15.10.2019 г.

Раздел I Общи положения

Чл. 1. (1) (Предишен текст на чл. 1 - ДВ, бр. 20 от 2010 г.) С тази наредба се определят условията и редът за извършване на железопътен превоз на пътници, багажи и колетни пратки, изискванията към превозните документи и реда за издаването им.

(2) (Нова - ДВ, бр. 20 от 2010 г.) Правата и задълженията на пътниците и редът за тяхното упражняване или изпълнение на територията на Република България са определени в Регламент (ЕО) № 1371/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 г. относно правата и задълженията на пътниците, използващи железопътен транспорт (обн., ОВ L 315, 03/12/2007, стр. 14 - 41) при условията на тази наредба.

Чл. 2. (1) (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Железопътните превози на пътници и техните багажи, в т. ч. и превозите по специални маршрути и условия, се извършват с категории пътнически влакове в съответствие с чл. 8 от Наредба № 45 от 2001 г. за правилата за номериране на международните и на вътрешните пътнически и товарни влакове (ДВ, бр. 107 от 2001 г.).

(2) (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Превозът на пътници, багажи и колетни пратки се извършва с редовни, допълнителни, извънредни и специални пътнически и смесени влакове.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Редовните пътнически влакове се движат съгласно Графика за движение на влаковете, който се изготвя по заявка на превозвачите за определен период на движение.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Допълнителните влакове се назначават за определен период при необходимост по заявка на превозвачите, а разписанията им се обявяват най-малко шест денонощия преди влизането им в сила.

(5) (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Извънредните влакове се назначават по заявка на превозвачите при непреодолима сила или в други особени случаи.

(6) Със специалните влакове се извършват превози на пътници по договор между железопътните превозвачи и техните клиенти.

(7) Железопътните превозвачи, лицензирани за превоз на пътници, могат да извършват и други превози със специализирани вагони при условия и по ред, определени в тарифата на превозвача.

Чл. 3. (1) Железопътните превозвачи определят условията и цените за превоз на пътници, багажи и колетни пратки в тарифи в съответствие с разпоредбите на тази наредба.

(2) Превозната цена се заплаща предварително.

Чл. 4. При превоз на пътници, багажи и колетни пратки извън границите на Република България се прилагат международните споразумения, по които Република България е страна.

Чл. 5. (1) (Доп. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Всеки пътник има право да получи място в класата, за която притежава билет, да превози безплатно ръчния си багаж и да предаде багаж за превоз до гарата, за която пътува, или до друга гара, съгласно условията в тарифите на превозвачите.

(2) Пътникът може да използва място от по-висок клас или влак от категория с по-висока цена от тези, посочени в билета, при условията, посочени в тази наредба и в тарифата на превозвача.

Чл. 6. Железопътните превозвачи могат да включат специални вагони в съставите на редовните, допълнителните или специалните влакове въз основа на договор при спазване изискванията на наредбата за определяне правилата за движение на влаковете, маневрената работа и сигналите, подавани в железопътния транспорт.

Чл. 7. (1) Тарифите за превоз на пътници и багажи съдържат всички ценови таблици и спецификации, необходими за изчисление на превозните цени и цените за допълнителни услуги, намаленията от цените за пътуване за отделни части на транспортния пазар, в съответствие с търговските интереси на превозвачите, конкретните условия за превоз и др.

(2) Тарифите за предоставяните услуги за превоз на пътници и багажи се обявяват публично по подходящ начин, вкл. и ограниченията при използването на някои влакове или класи пътнически вагони, цените и тарифите за предоставяните услуги, и се прилагат еднакво за всички клиенти.

(3) Тарифите за международен превоз на пътници се определят в съответствие с разпоредбите на международните договори, по които Република България е страна.

Чл. 8. (1) (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) В железопътните гари и спирки се осигурява безпрепятствено движение до влаковете и обратно на пътниците, пътуващи с влаковете на всички железопътни превозвачи.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Всички лицензирани железопътни превозвачи имат право на информационно обслужване без дискриминация в железопътните гари и спирки срещу заплащане, като обявяват публично цените, тарифите и тарифните си условия, както и разписанията на влаковете в гаровото и околгаровото пространство съгласно приетата схема за оформление на пространството в конкретната гара.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Всички лицензирани железопътни превозвачи имат право в железопътните гари и спирки срещу заплащане да продават билети, абонаментни карти и други услуги, свързани с превоза. В този случай се сключва договор, като се прилагат еднакви критерии спрямо всички превозвачи при определяне размера на цените за предоставяне правото на продажби.

(4) (Нова – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Железопътните превозвачи могат да участват в обща схема за информация и интегрирана продажба на билети за издаване на билети, директни билети и за извършване на резервации на недискриминационна основа.

(5) (Нова – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Превозвачите приемат планове за действие в извънредни ситуации и гарантират, че при сериозни нарушения в трафика тези планове са координирани по подходящ начин, с цел оказване на помощ на пътниците по смисъла на чл. 18 от Регламент (ЕО) № 1371/2007.

Чл. 9. (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Превозвачът е длъжен да превози пътника, когато той е изпуснал връзка с друг влак поради закъснение на превозвача, като извърши

превоза с най-близкия по време влак, вкл. и от по-висока категория или класа, без допълнително заплащане, по начин, позволяващ пътникът да пристигне до местоназначението си с най-малко закъснение.

Чл. 10. Когато превозът се извършва последователно от няколко превозвача, железопътните превозвачи могат да предлагат общи условия и цени за превоз на пътници, багажни и колетни пратки.

Чл. 10а. (Нов - ДВ, бр. 62 от 2006 г.) (1) Железопътният превозвач, извършващ пътнически превози, организира събирането на битовите отпадъци от:

1. влизащи в страната подвижни железопътни състави, когато извършва международни пътнически превози;

2. подвижни железопътни състави във вътрешно съобщение.

(2) Битовите отпадъци се събират в местата, където се извършва почистването и екипирането на пътническия подвижен състав.

(3) Събраните битови отпадъци по ал. 2 се извозват при условията и по реда на съответните общински наредби, уреждащи реда за третиране на битови отпадъци на територията на общината.

Раздел II

Превозни документи

Чл. 11. (1) (Предишен текст на чл. 11, изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Превозът на пътници се извършва в обикновени пътнически, спални или кушет вагони, както и моторни влакове, във втори или първи клас, за пътуване с които пътникът е длъжен да се снабди със съответен превозен документ – билет, директен билет, абонаментна карта или друг документ за безплатно пътуване или пътуване с намалени цени.

(2) (Нова – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) При снабдяване с превозен документ с право на безплатно пътуване или пътуване с намалени цени пътникът е длъжен да представи документ, удостоверяващ това право.

(3) (Нова – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Специалните условия за пътуване на групите пътници, имащи право на безплатно или с намалени цени пътуване в обществения транспорт, определени с акт на Министерския съвет, се уреждат в тарифата на превозвача при условията на сключен договор за обществени превозни услуги в областта на железопътния транспорт.

Чл. 12. (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Билетите съдържат:

1. наименованието и адреса на управление на превозвача;
2. датата и часа на тръгване;
3. гарата на заминаване и пристигане;
4. маршрута на пътуването;
5. гарите за връзка при пътуване с два и повече влака;
6. номера и категорията на влака или влаковете при пътуване с два и повече влака;
7. класа на вагона или вагоните при пътуване с два и повече влака;
8. превозната цена;
9. срока на валидност на билета;
10. номера на документа, даващ право на безплатно пътуване или пътуване с намалени цени;
11. информацията за задължителни заверки.

Чл. 13. (1) Железопътните превозвачи осигуряват продажбата на превозни

документи, които са доказателство, до доказване на противното, за сключването и съдържанието на договора за превоз, в чиято цена е включена и застраховка на отговорността на превозвача.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) При пътуване във влаковете със задължителна резервация на места, в спални или кушет вагони, както и при резервация по желание на клиента, освен с документ за пътуване в съответния клас пътникът е длъжен да се снабди и с билет за запазено седалко или спално място (резервация).

(3) (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Железопътните превозвачи издават картонни, компютърни, бланкови и листови билети, билети за запазени места, билети за доплащане за влак от по-висока категория или вагон от по-висок клас, за пътуване в спални и кушет вагони, билети за отиване и връщане, билети по календарни цени, маршрутни билети, абонаментни карти и други, определени в тарифните условия на всеки превозвач.

(4) Стойността на изгубени билети и абонаментни карти не се възстановява.

Чл. 14. (1) Абонаментните карти дават право на неограничен брой пътувания с пътническите и бързите влакове в рамките на срока на валидност на абонаментната карта.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Абонаментната карта се издава за цялата железопътна мрежа или за пътуване по определен участък със срок на валидност, определен от железопътния превозвач.

(3) (Отм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.).

Чл. 15. (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Абонаментната карта съдържа:

1. наименованието и адреса на управление на железопътния превозвач;
2. началната и крайната гара на участъка или цялата железопътна мрежа;
3. срока на валидност;
4. превозната цена;
5. номера на документа, даващ право на намаление.

Чл. 16. (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Абонаментните карти на пътниците, имащи право на безплатно или с намалени цени пътуване в обществения транспорт, се издават срещу документ, удостоверяващ това право.

Чл. 17. (1) Преди започване на пътуването пътникът е длъжен да се снабди с превозен документ, който се представя при проверка.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Пътник, който не представи при проверка билет, абонаментна карта или документ за безплатно или с намалени цени пътуване, е длъжен да закупи билет, издаден във влака, по цена, определена в тарифните условия на превозвача.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Пътник, който откаже да заплати цената по ал. 2, се отстранява от превозното средство.

(4) (Отм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.).

Чл. 18. (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Пътник, снабден с билет за пътнически или бърз влак или с друг превозен документ, се допуска да пътува във влак от по-висока категория или вагон от по-висок клас само след като заплати билет за доплащане за съответното разстояние, категория или класа съгласно тарифата на превозвача.

Чл. 19. (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Билетите и абонаментните карти, резервациите и други документи за услуги, свързани с превоза, се закупуват от билетните каси в гарите, спирките или железопътните бюра за продажба на билети в населените места, както и от автомати за продажба на билети или продажби онлайн.

Чл. 20. (1) (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Децата до навършване на седем години, които не заемат самостоятелно място, пътуват безплатно във всички категории влакове с превозен документ за безплатно пътуване съобразно тарифата на превозвача срещу копие

или снимка на документ, удостоверяващ възрастта.

(2) Децата до навършване на седем години пътуват с намаление, определено в тарифните условия на превозвача, в случаите, когато използват самостоятелно място. Намалението не може да е по-малко от половината от цената на билета за възрастни.

Чл. 21. (1) Пътникът е длъжен да се снабди с билет най-късно пет минути преди тръгването на влака и да заеме мястото си във вагона след установяване на влака на мястото за отпътуване, но не по-късно от половин минута преди тръгването му по разписание.

(2) Пътникът пътува в класата, за която му е издаден документът за пътуване.

(3) Пътникът е длъжен да пази билета си или съответния друг документ за пътуване и да го представя при поискване от контролните органи.

Чл. 22. (1) (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Не се допускат да пътуват или могат да бъдат отстранени от влака:

1. деца под 7 години без придружител;

2. (изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) лица, които представляват опасност за сигурността на останалите пътници или за цялото движение и за нормалното функциониране на железопътния транспорт, както и тези, които по явно недопустим начин нарушават обществения ред или комфорта на останалите пътници;

3. (отм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.);

4. (изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) пътници, които откажат да заплатят цената на билета във влака по чл. 17, ал. 2 в случаите, когато не притежават или притежават нередовен документ за пътуване.

(2) Децата под 7 години, които пътуват без придружител, се предават на органите на полицията.

(3) Лицата, които са се разболели по време на път, се превозват до първата гара, на която е възможно да им бъде предоставена медицинска помощ, като от цената на пътуването се приспада частта за неизвършения превоз.

(4) (Доп. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) В случаите на отстраняване по т. 2 на ал. 1 лицата нямат право на възстановяване цената на билета, нито на цената за превоза на багаж, която са заплатили. Отстраненият пътник не може да изисква неговият багаж, предаден за превоз, да му бъде предаден в друга гара освен заявената от него крайна гара.

Чл. 23. (1) Железопътните превозвачи обявяват публично влаковете със задължителна резервация на места и с резервация по желание на клиента, както и влаковете със спални и кушет вагони.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Билетът или друг документ за превоз не дават право на запазено седящо или спално място. Запазеното седящо или спално място (резервация) се заплащат допълнително и дават право на ползване на седящото или спалното място.

(3) Пътникът има право да му бъдат възстановени средствата, заплатени за резервация на запазено седящо или спално място във влак със задължителна резервация на местата, ако по вина на превозвача такова място не му бъде осигурено по време на пътуването.

Чл. 24. (Отм. – ДВ, бр. 40 от 2015 г.).

Раздел III

Заемане на местата при пътуване. Внасяне на ръчен багаж и животни

Чл. 25. В гари, от които заминават или пристигат повече влакове, се поставят надписи, указващи направлението на всеки влак. По радиоуредбата се съобщава за пристигането, престоя и заминаването на всеки влак, по-големите гари, където влакът спира, и връзките във възелните гари.

Чл. 26. От двете страни на външните стени на вагона се поставят маршрутни табели с обозначение на началната и крайната гара на движението, а при нужда и някои междинни гари и номерата на вагоните, включени в съставите на бързите и експресните влакове.

Чл. 27. (1) (Предишен текст на чл. 27, изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Превозвачите осигуряват ресторант-вагоните и бистрата да са проходими за преминаване на пътниците от часа на тръгване на влака до часа на пристигането му в крайната гара.

(2) (Нова – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) В тарифата на превозвача се определя работното време на ресторант-вагоните и бистрата, за което пътниците се информират по подходящ начин.

Чл. 28. (Доп. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Всеки пътник има право да превозва безплатно при себе си лесно преносими вещи и предмети като ръчен багаж съгласно условията на тарифата на превозвача. За превоза на ръчен багаж пътникът разполага само с пространството, разположено над или под мястото, което заема.

Чл. 29. (1) Не се допуска внасяне в пътническите вагони на:

1. вещества и предмети, забранени за превоз по силата на нормативен акт;
2. стоки за търговски цели;
3. предмети, чието естество може да създаде неудобство за останалите пътници или да причини вреди;

4. обемисти и крайно тежки предмети;

5. опасни вещества и предмети като заредено оръжие, избухливи, запалителни и поддържащи горенето вещества, отровни, радиоактивни или корозионни вещества, зловонни и инфекциозни вещества;

6. (изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) живи животни и птици освен по реда, предвиден в тарифните условия на превозвача.

(2) Превозвачите определят в тарифните си условия кои стоки и при какви конкретни условия се превозват, както и изискванията им към опаковката и маркировката на багажите, вкл. и изискванията по отношение превоза на животните.

(3) (Нова – ДВ, бр. 40 от 2015 г.) Право на безплатен превоз във всички категории влакове имат кучета водачи и кучета асистенти на лица с увреждания и лица с ограничена подвижност, когато придружават тези лица при пътуването им.

Чл. 30. За международните превози се издава разписка при регистрирането на багажите от пътниците. Разписката съдържа отправната и получаващата гара, маршрута, деня и часа на приемане, броя на багажите, броя и масата на колетите, превозната цена и др.

Чл. 31. (1) Пътникът отговаря за своя багаж и за животните, които взема със себе си.

(2) До доказване на противното пътникът отговаря и за всяка повреда, причинена от предметите или животните, които носи със себе си, на другите пътници, на багажите им или на вагоните, установена с констативен протокол по образец, утвърден от превозвача.

(3) Превозвачът има право при сериозно основание за нарушение на изискванията на чл. 29 да извърши проверка в присъствието на пътника на естеството на вещите, внесени в пътническите вагони. При невъзможност да бъде идентифициран пътникът - притежател

на багажа, проверката се извършва в присъствие на двама свидетели, които не работят при превозвача.

Раздел IV

Проверка на превозните документи

Чл. 32. Превозният персонал и контролните органи на превозвача проверяват редовността на документите за пътуване и документите, които дават право на безплатно пътуване или на пътуване с намалени цени.

Чл. 33. (1) (Предишен текст на чл. 33, доп. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Билетите и резервациите на пътниците от спалните и кушет вагоните се събират и съхраняват от кондуктора на вагона и се представят за проверка на превозния персонал или контролните органи на превозвача.

(2) (Нова – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Преди приключване на пътуването кондукторът връща на пътника всички документи по ал. 1.

Чл. 34. (1) (Предишен текст на чл. 34 – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) При проверка на международните билети кондукторът отбелязва на гърба на билета номера на влака и датата на пътуването и се подписва. В случаите, когато влакът се обслужва от няколко превозни бригади, се отбелязва и участъкът, който обслужват.

(2) (Нова – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) С цел проверка и предотвратяване на разпространение на фалшиви билети кондукторът има право да изझे превозния документ на пътника, като му издаде и връчи заместващ документ.

Чл. 35. (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) При международните превози на пътници със спален или кушет вагон превозният персонал или контролните органи на превозвача правят копие на резервацията за спално място с цел разчитане с другите превозвачи.

Чл. 36. (1) (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) Пътниците заплащат цената на билета по чл. 17, ал. 2 за всеки конкретен случай, когато:

1. пътуват без превозен документ;
2. пътуват с подправен документ или с документ с изтекъл срок на валидност;
3. пътуват в посока, различна от указаната в превозния документ;
4. пътуват с билет, издаден за друг влак или съдържащ други нередовности.

(2) За всички плащания във влаковете в съответствие с определените в тарифата размери, се издава съответен документ.

Чл. 37. (1) (Изм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.) В случаите, когато пътникът откаже да заплати превозната цена по чл. 17, ал. 2, той се отстранява от превозното средство.

(2) При невъзможност за предприемане на мерките по ал. 1 проверяващите лица (превозният персонал и контролните органи на превозвача) съставят констативен протокол по образец, утвърден от превозвача, подписан от двама свидетели, в който се описва нарушението и се отразяват данните от личната карта или друг документ за установяване самоличността на нарушителя, за събиране на сумата по съдебен ред.

Раздел V

Съхранение на ръчен багаж

Чл. 38. (1) Железопътните превозвачи организират съхранението на ръчен багаж в гарите.

(2) Условиата за съхранение се определят от тарифата на всеки превозвач.

(3) При приемане на багажа се издава разписка.

Чл. 39. (1) Пътниците могат да обявят стойността на предадения за съхранение ръчен багаж. Обявената стойност не трябва да превишава действителната стойност на ръчния багаж.

(2) Железопътните превозвачи определят в тарифите си кои багажи не се приемат за съхранение с обявена стойност, както и видовете багажи и случаите, при които багажите се приемат задължително с обявена стойност. При обявяване на стойността пътниците заплащат допълнителна цена, определена в тарифата.

(3) При установена липса на ръчен багаж, чиято стойност е обявена предварително, железопътният превозвач заплаща обезщетение на пътника в размер на обявената стойност.

Чл. 40. Превозвачът има право при съмнение да провери дали съдържанието на ръчния багаж отговаря на първоначалната наличност. Проверката се извършва задължително в присъствието на пътника, а при невъзможност - в присъствието на двама свидетели, които не работят при превозвача.

Раздел VI

Превоз и съхранение на багажни пратки

Чл. 41. (1) Всеки пътник може да предаде за превоз багаж (багажни пратки) срещу представяне на документ за пътуване. Размерът и условията за превоз на предмети и вещи като багажни пратки, както и забранените за превоз багажни пратки се определят в тарифата на всеки превозвач.

(2) Багажни пратки се приемат за превоз от и за гари, които са открити за тази дейност и публично обявени от превозвачите.

(3) При приемане на багажа се издава багажна разписка. Формата и съдържанието на багажната разписка се определя в тарифата на превозвача. При получаване на багажната разписка пътникът проверява за верността на записаните в нея данни.

(4) Железопътните превозвачи носят отговорност за опазването на приетите за превоз багажни пратки от момента на приемането им до момента на предаването им на пътниците, но не по-късно от срока по чл. 49.

Чл. 42. (1) Железопътните превозвачи дължат обезщетение на пътника за липси или повреди, както и за неспазен срок за доставка на багажните пратки в размер, определен в тарифата на превозвача.

(2) В случай, че пътникът не е удовлетворен от изплатеното му обезщетение за липси, повреди или неспазен срок за доставка на багажната пратка, той може да предяви претенцията си по съдебен ред.

Чл. 43. (1) Пътниците могат да обявят стойността на предадената за превоз багажна пратка. Обявената стойност не трябва да превишава действителната стойност на багажната пратка.

(2) Железопътните превозвачи определят в тарифата багажните пратки, които не се приемат за съхранение с обявена стойност, както и случаите, в които багажните пратки се приемат задължително с обявена стойност. При обявяване на стойността пътниците заплащат допълнителна цена, определена в тарифата.

(3) При установена липса на багажна пратка с обявена стойност железопътният превозвач заплаща обезщетение в размер на обявената стойност.

Чл. 44. (1) Багажните пратки се превозват във фургона на влака, с който пътува

пътникът. Натоварването, претоварването и разтоварването се извършват от железопътния превозвач в съответствие с условията и реда, определени в тарифата на превозвача.

(2) Железопътните превозвачи определят в кои влакове ще се превозват багажни пратки, като ги посочват при публичното обявяване на разписанията си.

(3) Превозвачът има право при сериозно основание за нарушение на изискванията на чл. 29 да извърши проверка за естеството на вещите, предадени като багажни пратки в пътническите вагони, в присъствието на пътника. При невъзможност да бъде идентифициран пътникът - притежател на багажа, проверката се извършва в присъствие на двама свидетели, които не работят при превозвача.

Чл. 45. Железопътните превозвачи могат да откажат приемането на багажни пратки, чиято опаковка не отговаря на изискванията, посочени в тарифните условия, или има следи от повреди. Ако такива багажни пратки се приемат за превоз, железопътните превозвачи имат право да отбележат в багажната разписка състоянието на багажната пратка. Счита се, че пътникът не възразява, ако приеме багажната разписка срещу подпис. Железопътните превозвачи могат да предлагат нова опаковка при условия, определени в тарифата.

Чл. 46. (1) Пътникът има право да изиска багажната си пратка в гарата на местонахождението след пристигане на влака, с който е превозвана, веднага след изтичане на времето, необходимо за предоставянето ѝ, вкл. и времето за митнически контрол, ако се налага такъв.

(2) Допуска се освобождаване на багажни пратки в посредни (междинни) гари срещу представяне на багажната разписка, ако времето и условията позволяват това.

(3) Железопътният превозвач предава багажната пратка на предявителя на багажната разписка след заплащане на допълнителни суми, когато са предвидени такива.

(4) Пътникът може да изиска от железопътния превозвач да направи проверка на багажната пратка в негово присъствие за констатиране на предполагаеми липси или повреди.

Чл. 47. Когато пътникът не може да представи багажната разписка, той е длъжен да докаже, че е собственик на багажната пратка, като представи писмен опис на съдържанието ѝ. За получаване на багажната пратка пътникът подписва декларация, а при необходимост превозвачът изисква внасяне на гаранция, определена в тарифата.

Чл. 48. Сроктът за доставка на багажната пратка започва да тече от часа на тръгването на влака, за който е приета за превоз, и изтича в 24.00 часа на деня на пристигането на влака в гарата.

Чл. 49. (1) Пристигналите багажни пратки се съхраняват безплатно до 24.00 часа на деня, следващ деня на пристигането. След изтичане на този срок те се съхраняват 30 денонощия с изключение на багажните пратки с лесно развалящо се съдържание, чийто срок за съхранение се определя в тарифата.

(2) За съхранението се заплаща допълнителна цена. След изтичането на срока за съхранение железопътният превозвач съставя констативен протокол и има право да продаде или унищожи непотърсения багаж.

Чл. 50. Багажната пратка се счита за изгубена, когато не пристигне в получаващата гара в срок 20 денонощия считано от деня на пристигането на влака, за който е била предадена, освен ако не е била задържана от следствени или митнически органи. След изтичането на този срок пътникът има право на обезщетение съгласно тарифата.

Чл. 51. (1) За всяка пълна или частична липса или повреда на багажна пратка се съставят констативни протоколи по образец, утвърден от превозвача.

(2) При установена с констативен протокол пълна или частична липса или повреда на багажна пратка с обявена стойност железопътният превозвач заплаща обезщетение в размер на обявената стойност или пропорционално на стойността на липсващата или повредена част от пратката.

Чл. 52. (1) Когато изгубена багажна пратка е намерена, след като пътникът е получил обезщетение, железопътният превозвач го уведомява за намирането ѝ. Ако пътникът желае да получи багажната си пратка, той следва да се яви в 30-дневен срок от деня на връчването на съобщението или писмено да съобщи адреса, на който да му бъде изпратена багажната пратка. В този случай полученото обезщетение подлежи на връщане.

(2) В случаите по предходната алинея багажната пратка се превозва безплатно до гарата, която пътникът е посочил. Железопътният превозвач дължи обезщетение на пътника за неспазване на срока на доставка в размер, определен в тарифата.

Чл. 53. Железопътните превозвачи се освобождават от отговорност за липси и повреди, ако багажната пратка е предадена на пътника и той не е направил веднага писмено възражение, както и при липси и повреди, причинени поради непреодолима сила.

Раздел VII

Превоз на колетни пратки

Чл. 54. Превозът на колетни пратки (колети) се извършва във фургона на влака или в багажното отделение на мотрисните влакове.

Чл. 55. (1) Като колетни пратки се приемат пратките, които:

1. могат да се натоварят и подредят във фургона на влака, без да причинят повреда на другите пратки;

2. имат общо тегло до 300 кг, а за отделен колет не повече от 35 кг тежина, дължина 2 метра и обем 1 кубически метър;

3. имат необходимата опаковка, когато естеството им изисква това, в т. ч. и стандартната опаковка, предпазваща от повреда или счупване лесноразвалящите се или чупливи предмети;

4. имат етикет, поставен от изпращача, с данни за отправната и получаващата гара, знаци или номера на колетите, адрес на изпращача и адрес на получателя.

(2) Неопакваните мотоциклети и велосипеди се приемат само за влака, в който пътува техният изпращач.

(3) Детските колички с четири колела, велосипедите или чифт ски се таксуват като колетна пратка от 20 кг.

(4) Натоварването, претоварването и разтоварването на колетните пратки се извършва от железопътния превозвач или от клиента при условия и по ред, определени в тарифата на превозвача.

Чл. 56. (1) Не се приемат за превоз колетни пратки:

1. с неотстранени стари етикети и надписи, както и опаковани в полиетиленово фолио;

2. съдържащи избухливи, самозапалителни, запалителни, отровни, разяждащи, зловонни, заразни, радиоактивни или други подобни вещества;

3. без етикет от изпращача или без адрес на получателя.

(2) Превозвачите могат да определят в тарифите си и допълнителни условия за превоз на колетни пратки, както и да откажат превоза и на други видове колетни пратки.

(3) Превозвачът има право при сериозно основание за нарушение на изискванията по

ал. 1 да извърши проверка на съдържанието на колетните пратки, внесени в пътническите вагони, предадени за превоз. В този случай проверката се извършва в присъствие на двама свидетели, които не работят при превозвача.

Чл. 57. (1) Колетни пратки се приемат от и за гари, които са открити за тази дейност.

(2) Железопътните превозвачи определят в кои влакове ще се превозват колетните пратки, като ги посочват при публичното обявяване на разписанията си.

(3) Колетните пратки се предават за превоз с колетна товарителница, срещу която изпращачът получава колетна разписка.

(4) В товарителницата изпращачът обявява съдържанието на пратката. Железопътният превозвач може да проверява обявеното съдържание на колетната пратка. При неверни данни превозвачът може да откаже приемане на пратката за превоз.

(5) Формата и съдържанието на колетната разписка и колетната товарителница се определят в тарифата на превозвача.

Чл. 58. Железопътните превозвачи могат да откажат приемането и на колетни пратки, чиято опаковка не отговаря на изискванията, посочени в тарифата, или има следи от повреди. Ако такива колетни пратки се приемат за превоз, железопътните превозвачи отбелязват в колетната разписка състоянието на пратката и ако клиентът приеме колетната разписка срещу подпис, счита се, че приема това състояние. Железопътните превозвачи могат да предлагат нова опаковка при условия, посочени в тарифата.

Чл. 59. (1) Изпращачът може да обяви стойността на предадената за превоз колетна пратка. Обявената стойност на колетната пратка не може да превишава действителната ѝ стойност.

(2) Железопътните превозвачи определят в тарифите си кои колетни пратки се приемат за превоз без обявена стойност, видовете колетни пратки и случаите, при които колетните пратки се приемат задължително с обявена стойност. При обявяване на стойността клиентите заплащат допълнителна цена, определена в тарифата.

(3) При констатирана пълна или частична липса или повреда на колетна пратка с обявена стойност железопътният превозвач заплаща обезщетение в размер на обявената стойност или пропорционално на липсващата или повредена част от колетната пратка.

Чл. 60. (1) Железопътните превозвачи уведомяват получателите за пристигналите на техен адрес колетни пратки при условия и по ред, определени в тарифата. Когато в товарителницата е вписана забележка "ще се яви лично", уведомяване не се извършва.

(2) Пратките се освобождават от получателя след установяване на неговата самоличност и заплащане на допълнителните услуги, ако такива са извършени.

(3) Пратките под митнически контрол се освобождават след извършване на митническите формалности.

Чл. 61. (1) Железопътният превозвач носи отговорност за опазване на колетните пратки от момента на приемането им до момента на предаването им на получателя.

(2) За всяка пълна или частична липса или повреда на колетна пратка се съставя констативен протокол по образец, утвърден от превозвача.

(3) При пълна или частична липса или повреда на колетна пратка, както и при неспазване на срока на доставката ѝ железопътният превозвач заплаща обезщетение, определено по размер в тарифата на всеки превозвач.

(4) В случай, че пътникът не е удовлетворен от изплатеното му обезщетение за липси, повреди или неспазен срок за доставка на колетната пратка, той може да предяви претенцията си по съдебен ред.

Чл. 62. Железопътните превозвачи не носят отговорност за липси и повреди, ако

колетната пратка е освободена от получателя и той не е направил веднага писмено възражение, както и за вреди, причинени при непреодолима сила.

Чл. 63. Колетната пратка се счита за изгубена, когато не пристигне в получаващата гара в срок до 30 денонощия от датата на приемането ѝ за превоз, освен ако не е била задържана от следствени или митнически органи. След изтичането на този срок, приносителят на колетната разписка има право на обезщетение съгласно тарифата на превозвача.

Чл. 64. (1) Пристигналите колетни пратки се съхраняват безплатно до 24.00 часа на деня, следващ деня на уведомяването. След изтичане на този срок те се съхраняват 30 денонощия с изключение на колетни пратки с лесно развалящо се съдържание, срокът на които се определя в тарифата на превозвача.

(2) За съхранението се заплаща допълнителна цена, определена в тарифата. След изтичането на този срок железопътният превозвач може да продаде или унищожи непотърсената колетна пратка, за което се съставя констативен протокол.

Раздел VIII

Отговорности

Чл. 65. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 20 от 2010 г.) Отговорността на железопътните предприятия и на пътниците при железопътен превоз на пътници е в пределите на отговорността, предвидена в международните договори за железопътен транспорт, по които Република България е страна, и чл. 74 - 78 от Закона за железопътния транспорт и условията на чл. 11 на Регламент (ЕО) № 1371/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 г. относно правата и задълженията на пътниците, използващи железопътен транспорт.

Чл. 66. (1) (Изм. - ДВ, бр. 20 от 2010 г.) Железопътните предприятия отговарят за живота и всяко телесно или психическо увреждане на пътника, причинено по време на превоза, когато пътникът се е намирал в превозното средство или се е качвал, или е слизал от него.

(2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 20 от 2010 г.) Железопътните предприятия отговарят и за пълната или частична липса или повреда на ръчен багаж, багажни или колетни пратки, вкл. и на животни, при условията на чл. 11 на Регламент (ЕО) № 1371/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 г. относно правата и задълженията на пътниците, използващи железопътен транспорт.

Чл. 67. В случай на причиняване на телесно или психическо увреждане на пътника превозвачът изплаща обезщетение, което включва:

1. разноските, необходими за лечение и транспорт на лицето;
2. обезщетение за вредите, причинени от пълната или частичната нетрудоспособност или поради увеличаване на разходите по причина на претърпените вреди.

Чл. 68. В случай на смърт на пътника обезщетението включва и необходимите разноски по погребението или кремирането на пътника, както и обезщетение на лицата, които са имали право на издръжка от загиналото лице.

Чл. 69. (Изм. - ДВ, бр. 20 от 2010 г.) Железопътните предприятия носят отговорност за действията на своите работници и служители, свързани с изпълнението на превозната услуга.

Чл. 69а. (Нов - ДВ, бр. 20 от 2010 г.) Застраховката по чл. 9а от Наредба № 42 от 2001 г. за лицензиране на железопътни предприятия за превоз на пътници и/или товари и

на лицата, издаващи сертификат за безопасност (обн., ДВ, бр. 67 от 2001 г.; изм., бр. 14 от 2003 г., бр. 97 от 2005 г. и бр. 95 от 2006 г.) в частта ѝ за отговорността на превозвача към пътниците се разбира като изискване към превозвача да бъде подходящо застрахован или да осигури равностоен механизъм за покриване на отговорностите си по тази наредба във връзка с Регламент (ЕО) № 1371/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 г. относно правата и задълженията на пътниците, използващи железопътен транспорт.

Раздел IX

Рекламации и искове

Чл. 70. (1) Право да предяви рекламация срещу железопътен превозвач има лицето, което има право на иск срещу превозвача и представи билет, багажна или колетна разписка, или докаже правото си по друг начин.

(2) Предявяването на рекламации пред превозвача се извършва в определените в чл. 106 от Закона за железопътния транспорт срокове в писмена форма с посочване предмета на рекламацията, основанието и размера на претендираната сума. Към рекламацията се прилагат документите, доказващи претенцията.

(3) Размерът на сумата, която се връща на пътника за неизползвани билети, както и сумите, които не подлежат на връщане, се определят в тарифата на всеки превозвач.

(4) Рекламация за неизползвани билети може да се предяви до шест месеца считано от датата на издаването им.

Чл. 71. Съдебни искове срещу превозвача се предявяват в сроковете, определени в закона.

(* (Бел. ред. В Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № 43 от 2001 г. за железопътен превоз на пътници, багажи и колетни пратки (ДВ, бр. 20 от 2010 г.) създаването на новия Раздел X с чл. 74 не е съобразено с поредността на членовете в нормативния акт от обнародването му, където последен се явява чл. 71).

Раздел X

(Нов - ДВ, бр. 20 от 2010 г.)

Контрол

Чл. 74. (Нов - ДВ, бр. 20 от 2010 г.) (1) Контролът по спазването на приложимите разпоредби от Регламент (ЕО) № 1371/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 г. относно правата и задълженията на пътниците, използващи железопътен транспорт се осъществява от Изпълнителна агенция "Железопътна администрация".

(2) Всеки пътник, чиито права по приложимите разпоредби от Регламент (ЕО) № 1371/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 г. относно правата и задълженията на пътниците, използващи железопътен транспорт са нарушени, има право да подаде жалба пред изпълнителния директор на Изпълнителна агенция "Железопътна администрация" освен по въпроси, свързани с наличието и размера на задължение за обезщетение по раздел VIII, и рекламации по раздел IX.

(3) Изпълнителният директор на Изпълнителна агенция "Железопътна администрация" разглежда жалбата и ако я намери за основателна, издава разпореждане за поправяне на нарушението от железопътното предприятие.

(4) Разпореждането и отказът да се издаде разпореждане подлежат на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(5) При неизпълнение на разпореждането от железопътното предприятие изпълнителният директор на Изпълнителна агенция "Железопътна администрация" налага наказание по чл. 138 от Закона за железопътния транспорт.

(6) Спорове, свързани с наличието и размера на задължение на железопътно предприятие за обезщетения по раздел VIII и рекламации по раздел IX, се решават от компетентния съд по реда на Гражданския процесуален кодекс.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. "Тарифа" са всички търговски условия и превозните цени на железопътните превозвачи.

2. "Вътрешноградски" са превозите между гари и спирки, извършвани в границите на едно населено място.

3. "Междуселищни" са превозите по линии, свързващи отделни населени места на територията на Република България.

4. "Международни" са железопътните превози, при които се преминава през държавна граница.

5. "Непреодолима сила" е непредвидено или непредотвратимо събитие от извънреден характер, което превозвачът, независимо от взетите от него мерки според особеностите на случая, не може да избегне или последиците от което не може да предотврати.

6. (Отм. – ДВ, бр. 81 от 2019 г.)

7. "Багажи" са ръчният багаж на пътниците и багажните пратки.

8. "Превозен персонал" са началникът на влака и кондукторите.

9. (Нова - ДВ, бр. 20 от 2010 г.) "Вътрешна услуга за железопътен превоз на пътници" е услуга за железопътен превоз на пътници, при която не се пресича граница на Република България.

10. (Нова - ДВ, бр. 20 от 2010 г.) "Железопътен превозвач" е железопътно предприятие според определението на член 2 от Директива 2001/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2001 г. за разпределяне капацитета на железопътната инфраструктура и събиране на такси за ползване на железопътна инфраструктура, както и всяко друго държавно или частно предприятие, чиято дейност се състои в осигуряване на железопътен превоз на товари и/или пътници, като предприятието е длъжно да осигури теглителната сила; това включва и предприятия, които осигуряват само теглителна сила.

11. (Нова - ДВ, бр. 20 от 2010 г., изм., бр. 40 от 2015 г.) "Градски и крайградски услуги" са транспортни услуги, чиято главна цел е задоволяване на транспортните потребности на даден град или агломерация, включително трансгранична, а също и транспортните потребности между такъв град или агломерация и околните райони.

12. (Нова - ДВ, бр. 20 от 2010 г.) "Регионални превози" са:

а) превозите по второстепенни железопътни линии;

б) превозите за обслужване на малки населени места и на части от главните железопътни линии извън крайградските зони.

13. (Нова – ДВ, бр. 40 от 2015 г.) "Кучета водачи и кучета асистенти на лица с увреждания и лица с ограничена подвижност" са кучета, обучени в специализирани

училища, което се доказва със сертификат за преминато обучение, отличителна служебна екипировка и знаци.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 62 от Закона за железопътния транспорт.

§ 3. Наредбата влиза в сила от 1 януари 2002 г.

НАРЕДБА

за изменение и допълнение на Наредба № 43 от 2001 г.
за железопътен превоз на пътници, багажи и колетни пратки
(ДВ, бр. 20 от 2010 г., изм. и доп., бр. 40 от 2015 г.)

.....
§ 8. (1) (Доп. – ДВ, бр. 40 от 2015 г.) Членове 9, 11, 12, 19, член 20, параграф 1 и член 26 от Регламент (ЕО) № 1371/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 г. относно правата и задълженията на пътниците, използващи железопътен транспорт се прилагат от 3 декември 2009 г. Член 6, параграф 2, членове 7, 14, 27, 28 и 29 от Регламент (ЕО) № 1371/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 г. относно правата и задълженията на пътниците, използващи железопътен транспорт (Регламент (ЕО) № 1371/2007) се прилагат от 4 декември 2014 г.

(2) С изключение на разпоредбите, посочени в ал. 1, разпоредбите на Регламент (ЕО) № 1371/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 г. относно правата и задълженията на пътниците, използващи железопътен транспорт не се прилагат за всички градски, крайградски или регионални услуги за железопътен превоз на пътници.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2015 г.) С изключение на разпоредбите, посочени в ал. 1, разпоредбите на Регламент (ЕО) № 1371/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 г. относно правата и задълженията на пътниците, използващи железопътен транспорт не се прилагат за непосочените в ал. 2 вътрешни услуги за железопътен превоз на пътници до 3 декември 2019 г., като този срок може да бъде подновен за не повече от 5 години.

(4) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2015 г.) До 3 декември 2019 г. разпоредбите на Регламент (ЕО) № 1371/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2007 г. относно правата и задълженията на пътниците, използващи железопътен транспорт, с изключение на разпоредбите в ал. 1, не се прилагат за международните железопътни превози на пътници, при които значителна част от услугата, включително най-малко една спирка на предвидена в разписанието гара, се извършва извън Европейския съюз.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

към Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № 43 от 2001 г.
за железопътен превоз на пътници, багажи и колетни пратки
(ДВ, бр. 40 от 2015 г.)

§ 5. Наредбата въвежда чл. 3, т. 6 от Директива 2012/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 21 ноември 2012 г. за създаване на единно европейско железопътно пространство (ОВ, L 343 от 2012 г.).